

M E T O D I K A

instalace pachového ohradníku

Technické podmínky

verze č.4

EKOPLANT

Součást ochrany živé přírody.

Vypracovali: Ing. Vlastimil Nevrkla a Ing. František Frola

2020

Vydal: EKOPLANT, s.r.o.

OBSAH:

1. Úvod
2. Vymezení pojmů
3. Instalace pachového ohradníku
 - 3.1. Lokalizace úseku shluku dopravních nehod
 - 3.2. Vyhodnocení terénu, kde se instaluje pachový ohradník
 - 3.3. Materiálové vybavení
 - 3.4. Postup instalace pachového ohradníku
4. Údržba
 - 4.1. Aktivace
 - 4.2. Oživení
 - 4.3. Kontrola stavu pachového ohradníku
5. Ochranné pomůcky
6. Literatura

1. Úvod

Pro snížení počtu srážek se zvířít na úsecích shluků dopravních nehod se s úspěchem používají pachové ohradníky. Instalují se tam, kde nelze využít oplocení komunikace. Pachový ohradník je zařízení, jehož funkčnost je založena na účinné pachové látce, která imituje pach predátora (člověk, medvěd, rys), a tudíž odpuzuje vysokou a černou zvěř.

Cílem této metodiky je sjednotit postup instalace pachového ohradníku, jeho aktivaci a oživení tak, aby pachový ohradník byl účinný po celé roční období.

2. Vymezení pojmů

Pachový ohradník – je technické zařízení, které v kombinaci s pachovou látkou odpuzuje zvěř od vstupu na komunikaci a posléze k jejímu přechodu, při instalaci pachového ohradníku je třeba se řídit Zákonem č.17/1992 Sb. o životním prostředí v platném znění.

Shluk dopravních nehod – je úsek komunikace, na kterém dochází k četnému počtu srážek vozidel se zvěří (migrační zóny, biokoridory).

Lokalizace úseku dopravních nehod – se provádí pomocí dat Policie ČR, na základě pozorování pohybu zvěře v honitbě, pomocí map www.srazenazver.cz, www.portalnehod.cz

Srna-index - je relativní míra vyjadřující celkové škody ze střetů s volně žijícími živočichy k délce silniční sítě v daném území (kraj, okres). Údaj zahrnuje přímé hmotné škody evidované Policií ČR, což jsou nejčastěji škody na vozidlech, ale též další škody u nehod s následky na zdraví a životě spočítané podle [metodiky Centra dopravního výzkumu, v. v. i.](#), data pro výpočet jsou poskytována Policií ČR.

Biodegradabilní nosič pachové látky – je materiál speciálně vyvinutý pro injektáž pachové látky (patent EU a CZ), který má otevřené póry zabezpečující vysoký difuzní koeficient pachové látky a tím i maximální účinnost pachového ohradníku. Nosič je šetrný k životnímu prostředí ve smyslu zákona č.17/1992 o životním prostředí, na vzduchu za daných meteorologických podmínek teploty a vlhkosti je velmi stabilní, není toxický, karcinogenní a neemituje cizorodé látky do životního prostředí.

Koncentráty pachové látky proti vysoké nebo černé zvěři – obsahují účinnou látku, která imituje pach predátora, čímž odpuzuje vysokou nebo černou zvěř od přechodu komunikace. Splňují podmínky zákona č.17/1992 o životním prostředí a zákona č. 324/2016 Sb. o biocidech, oba koncentráty jsou zařazeny do seznamu biocidů viz Oznámení.

Aktivace – první injektáž koncentrátu pachové látky do nosiče v rámci instalace pachového ohradníku.

Oživení – následná injektáž koncentrátu pachové látky do nosiče v termínu do 3 měsíců od poslední injektáže koncentrátu pachové látky.

3. Instalace pachového ohradníku

3.1. Lokalizace úseku shluku dopravních nehod

Před vlastní instalací pachového ohradníku je třeba provést lokalizaci úseku shluku dopravních nehod na základě dat získaných od Policie ČR, nebo na základě pozorování pohybu zvěře v honitbě, kterou komunikace prochází. Data lze získat i z mapy „Srážky se zvěří“ vydané Centrem dopravního výzkumu v.v.i. www.srazenazver.cz a nově z www.portalnehod.cz. Pokud je k dispozici navigace GPS je možné provést zaevidování úseku pachového ohradníku pomocí souřadnic X,Y.

3.2. Vyhodnocení terénu, kde se instaluje pachový ohradník

Pokud je provedena lokalizace pachového ohradníku – shluk dopravních nehod, jeho počátek a konec, případně jsou určeny souřadnice X,Y, je třeba vyhodnotit členitost terénu a teprve potom rozhodnout o tom, jakým směrem pachový ohradník povede. Při instalaci je třeba dodržet následující zásady:

- pachový ohradník neinstalovat vedle komunikace, vždy mimo silniční těleso na hranici s loukou, polem nebo lesem, vždy mimo dosah sekání trávy, kterou provádí správa silnic. Pokud silnice vede zářezem terénu, instalaci je třeba provádět až na vrcholu svahu,
- pokud silnice sousedí s křovím nebo mokřadem, je třeba pachový ohradník umístit až za tyto prostory,
- pokud přes komunikaci vede most (biokoridor), pachový ohradník se instaluje ke kraji mostu tak, aby mohla zvěř přecházet bez problému přes most na druhou stranu.

3.3. Materiálové vybavení

Kůly – nejčastěji dřevěné, doporučené rozměry 2,5 x 2,5 x 100 cm.

Adaptéry – vloží se do nich nosiče, které jsou chráněny před oplachem dešťové vody, adaptéry se mohou nařezat ze sádkartonových CD profilů o rozměrech 4,5x3,5x6cm, pokud adaptéry nejsou k dispozici, může se nosič připevnit ke kůlu hřebíkem.

Nosič BIO10 - o rozměrech 5,5 x 3,5 x 4,5 cm viz kap.2, doposud se používá jako nosič pachové látky polyuretanová pěna, která pro tyto účely není vhodná:
nesplňuje požadavky na ekologii, neboť její residua, která vznikají při rozpadu PUR pěny vlivem UV záření jsou toxická, karcinogenní a mutagenní, tyto látky do životního prostředí nepatří, což je v rozporu se Zákonem č.17/1992 o životním prostředí, §5 a §17.

Koncentrát pachové látky PACHO-LEK^R – viz kap. 2.

3.4. Postup instalace pachového ohradníku

- před vlastní instalací je třeba přivrtat adaptér na kůl (pokud se používá adaptér),
- kůly se do země zatlučou palicí nebo zavrtají půdním vrtákem do hloubky 20-30 cm **ve vzdálenosti od sebe cca 10 m** (neměřte, krokujte), kůly s adaptéry se zatlučou čelem ke zvěři ve směru odkud zvěř přichází,
- do adaptérů se z boku zasunou nosiče BIO10, jinak se nosič, připevní ke kůlu hřebíkem,
- do kostičky nosiče se injektuje koncentrát pachové látky stiskem aplikátoru po dobu cca 1 vteřiny (vpich trubičky do nosiče),
- injektáž koncentráту pachové látky je třeba dělat zásadně po větru, aby nedošlo ke kontaminaci oděvu pachovou látkou,
- protože pachový ohradník se většinou instaluje po obou stranách komunikace, je třeba stejný postup realizovat i na druhé straně komunikace.

4. Údržba

4.1. Aktivace

Aktivace pachového ohradníku se provádí zároveň s instalací viz odst. 3.4. této metodiky.

4.2. Oživení

Oživení pachového ohradníku se provádí v termínu do 3 měsíců např. každý 3.,6.,9.,12. měsíc, to znamená 4x ročně. V kritickém období zvýšené migrace zvěře tj. květen a říjen je třeba věnovat pachovým ohradníkům zvláštní pozornost a případné oživení provádět častěji.

4.3. Kontrola pachového ohradníku

Kontrolu pachového ohradníku se doporučuje provádět průběžně, aby se předešlo proniknutí zvěře následkem chybějících nosičů ať už z jakýchkoliv důvodů. Účinnost pachového ohradníku je možno zkontrolovat fyzikální metodou olfaktometrií, která stanoví počet pachových jednotek v nosiči za určité období od posledního oživení.

5. Ochranné pomůcky

- brýle nebo štít
- pracovní oděv
- gumové rukavice, nejlépe slabé chirurgické
- pracovní obuv
- reflexní vesta

6. Literatura

1. Zákon č.449/2002 Sb. o myslivosti
2. Zákon č.13/1997 o pozemních komunikacích
3. Zákon č.17/1992 Sb. o životním prostředí
4. Zákon č.324/2016 Sb. o biocidech v platném znění
5. Směrnice Správy silnic krajů – vyjádření k umístování zařízení odpuzující zvěř od vstupu na pozemní komunikace

x x x

Poznámky:

Při vlastním oživování nosičů se **nemusí střídat** koncentráty na vysokou a černou zvěř. Na účinnou pachovou látku **si zvěř nezvykne** oproti tvrzení jiných výrobců, toto tvrzení je možno doložit úspěšnou likvidací afrického moru prasat ve Zlínském kraji, kde byla v praxi ověřena účinnost koncentrátu pachové látky proti černé zvěři po dobu 1,5 roku.